

Innst. S. nr. 39.

(1998-99)

Innstilling fra sosialkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene John I. Alvheim og Harald Tom Nesvik om at pensjonsytelser som samlet utgjør mindre enn 2G, ikke skal samordnes etter lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser.

Dokument nr. 8:93 (1997-98).

Til Stortinget.

SAMMENDRAG

Det fremmes i dokumentet følgende forslag:

Stortinget ber Regjeringen, ved årets trygdeoppgjør og samtidig med innføringen av økningen av minstepensjonen med kr 12p000, komme tilbake til Stortinget med et forslag om at pensjonsytelser som samlet utgjør mindre enn 2G holdes utenfor samordningen, med en viss begrensning av fradraget i forhold til de vanlige reglene for samlet pensjon som overskrider denne grensen.

Som bakgrunn for forslaget viser forslagsstillerne til at det ved behandlingen av nasjonalbudsjettet for 1998 var et flertall for å øke særtillegget til minstepensjonistene med kr 12p000 pr. år i forbindelse med det årlige trygdeoppgjør.

Forslagsstillerne påpeker at en økning av særtillegget vil føre til at mange pensjonister med små tilleggspensjoner blir minstepensjonister, og mener at en slik utvikling, der poenggivende innsats i arbeidslivet ikke gir netto uttelling i form av pensjonsytelser, er betenkelig og demotiverende i tillegg til at det kan betraktes som løftebrudd.

Det framholdes videre at en annen gruppe minstepensjonister som blir negativt påvirket av økningen i særtillegget, er de minstepensjonister som har en liten pensjon fra offentlig tjenestepensjonsordning og som blir gjenstand for samordning etter Lov om samordning. Det vises til at denne gruppen er minstepensjonister i folketrygdens forstand idet de som regel har vært deltidsarbeidende og ikke har opptjent poeng til tilleggspensjon i folketrygden nok til å bringe dem over minstepensjonsnivå. De har imidlertid betalt inn premie til Statens pensjonskasse eller Kommunal Landspensjonskasse gjennom sin yrkesaktive periode, og forslagsstillerne mener det er urettferdig at en inn-

betaling av premie over mange år ikke skal gi noen fordel i forhold til minstepensjonister som ikke har betalt noe.

Forslagsstillerne uttaler for øvrig at det sannsynligvis aldri har vært lovgivers mening å samordne så lave pensjonsinntekter som det her er snakk om.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Arnesen, Gravdahl, Hildeng, Kristoffersen, Skogholt og Øyangen, medlemmene fra Fremskrittspartiet, lederen og Nesvik, medlemmene fra Kristelig Folkeparti, Næss og Woie Due-sund, medlemmene fra Høyre, Høegh og Sjøli, medlemmet fra Senterpartiet, Gløtvold, og medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, Ballo, konstaterer at heving av særtillegg fører til at nye kategorier pensjonister blir minstepensjonister. Blant disse er pensjonister med lave offentlige tjenestepensjoner som etter lov samordnes med folketrygden.

Komiteen viser til at disse minstepensjonistene har betalt så vel trygdeavgift som innskudd i en offentlig pensjonskasse. Komiteen viser til at dette dilemmaet ble tatt opp i forbindelse med Stortingets behandling av trygdeoppjøret for 1998 og på spørsmål i den forbindelse svarte statsråd Løwer:

«... Hva som må skje ved en samordning eller en vurdering av den situasjon som nå oppstår, må jeg få lov til å be om mulighet til å komme tilbake til å svare på et skikkelig grunnlag. Dette er et fryktelig vanskelig regelverk, og jeg er ikke i stand til å ta det direkte på sparket her, men jeg skal love representanten at han skal få et skikkelig svar fra meg så fort som mulig - hvis det kan aksepteres.»

Komiteen konstaterer at et slikt svar fortsatt ikke foreligger, men oppfatter statsrådets svar dit hen at det også fra Regjeringens side er et behov for å se på virkningene av samordningen.

Komiteen viser til statsråd Kleppas brev av 22. oktober 1998 der det om forslaget i Dokument nr. 8:93 (1997-98) uttales:

«Jeg er imidlertid i tvil om dette kan - eller bør gjøres - gjennom endringer i samordningsloven. Spesielt synes det betenkelig å pålegge kommunene et utvidet pensjonsansvar av de tariffestede pensjonsordningene gjennom samordningsloven.

Saken reiser således både prinsipielle og fordelingsmessige, bevilgningsmessige og tekniske/administrative spørsmål som bør sees i en større pensjonspolitisk sammenheng.»

Komiteen vil påpeke at det i sosialministerens brev av 22. oktober 1998 til sosialkomiteen framkommer vesentlige innvendinger mot virkningene av det konkrete forslag som fremmes i Dokument nr. 8:93 (1997-98). Det framgår av brevet at dokumentet er forelagt Statens Pensjonskasse (SPK) og Kommunal Landspensjonskasse (KLP) til vurdering.

Statens Pensjonskasse peker i brev av 24. april 1998 til Sosial- og helsedepartementet på at forslaget gir en garantiregel som vil gjelde for alle statspensjonister. Det innføres en ny størrelse, «samlet pensjonsinntekt», som pensjonene må måles opp mot. Statens Pensjonskasse ser foreløpig ikke noen relativt enkel og samtidig god løsning på problemet. Forslaget kan i tillegg, ut fra Statens Pensjonskasses vurdering, medføre nye skjevheter for andre grupper som vil oppleve dette som urettferdig. Statens Pensjonskasse anslår sine merutgifter til om lag 130 mill. kroner på årsbasis.

KLP Forsikring uttaler i brev til Sosial- og helsedepartementet den 24. april 1998 følgende:

«Helt generelt er det slik at enhver unntaks- eller spesialregel for samordning vil bidra til å tynge et fra før meget uoversiktlig og komplisert system. Det er dessuten en gjennomgående erfaring at justeringer for å motvirke det som - med rette eller urette - oppfattes som skjevheter, har hatt en sterk tendens til å skape nye skjevheter (som i noen tilfeller først kommer til syne på et senere tidspunkt). Det foreliggende forslag vil gi slike bivirkninger.»

KLP Forsikring opplyser i brev til departementet den 7. mai 1998 at årlig kostnad, regnet forsikringsteknisk som årlig premie, vil utgjøre om lag 400 mill. kroner for kommunesektoren sett under ett. I brevet beskrives i tillegg en merkostnad relatert til engangseffekten av reserven for allerede opptjente rettigheter, som ut fra KLP Forsikrings gitte forutsetninger vil kunne beløpe seg til flere milliarder kroner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Høyre, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vurderer at konsekvensene av det konkrete forslaget som fremmes i Dokument nr. 8:93

(1997-98), ikke er tilstrekkelig kartlagt. Flertallet vil her henvide til brev fra Statens Pensjonskasse til Sosial- og helsedepartementet, datert 24. april 1998, der SPK anbefaler at forslaget utredes på et bredere grunnlag før saken eventuelt fremlegges for behandling i departementet og Stortinget. Flertallet deler SPKs oppfatning av behovet for en slik forutgående utredning.

Flertallet er kjent med at Regjeringen tar sikte på å legge fram et forslag til nytt regelverk om private tjenstepensjoner våren 1999, se NOU 1998:1 Utkast til lov om foretakspensjon. Flertallet finner det hensiktsmessig at det parallelt foretas en gjennomgang av pensjonsordningene i offentlig sektor.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen gjennomgå samordningen av de offentlige tjenstepensjonsordningene. Saken forelegges Stortinget som egen sak når nødvendig utredning har funnet sted.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at dersom den samordningen som finner sted, får som konsekvens at den samlede pensjonsytelsen blir lik i forholdet mellom grupper som har betalt avgift til tjenstepensjon, og de som ikke har det, vil dette bidra til å undergrave tilliten til de offentlige tjenstepensjonsordningene.

Disse medlemmer viser til uttalelsen fra KLP om at engangseffekten av innholdet i Dokument nr. 8:93 (1997-98) på reserven for allerede opptjente rettigheter vil beløpe seg til flere milliarder kroner, og er enig i at dette må utredes og dokumenteres.

Disse medlemmer er klar over at utgiftene til de offentlige pensjonskassene, KLP og Statens Pensjonskasse, vil øke, men kan ikke se at dette er noe argument for å frata pensjonister opptjente rettigheter i henhold til innbetalt premie.

Disse medlemmer vil slutte seg til intensjonene i komiteens flertallsforslag til vedtak, slik at spørsmålet om opphør av samordningen av pensjoner under 2G som blir påvirket av økningen av særtillegget, blir utredet nærmere også med hensyn til kostnadene. Disse medlemmer er av den mening at det er mulig å foreta en gjennomgang av dette avgrensede området relativt raskt, og finner det ikke nødvendig å gjennomgå «samordningen av de offentlige pensjonsordningene» i sin helhet, slik forslaget fra flertallet uttrykker det. Disse medlemmer vil ikke godta at de pensjonister dette angår, skal måtte vente i årevis og fremmer derfor følgende forslag til vedtak:

«Stortinget ber Regjeringen gjennomgå det området av samordningen mellom offentlige pensjonskasser og folketrygden som dekkes av forslaget i Dokument nr. 8:93 (1997-98), med sikte på at samordningen av offentlige pensjoner med folketrygden for pensjoner opp til 2G opphører. Saken forelegges Stortinget som

egen sak straks nødvendig gjennomgang har funnet sted og før trygdeoppjøret for 1999.»

Et utkast til innstilling har vært forelagt familie-, kultur- og administrasjonskomiteen. I brev av 26. november 1998 fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen uttales:

«Familie-, kultur- og administrasjonskomiteen har ingen merknader til sosialkomiteens utkast til innstilling.»

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Stortinget ber Regjeringen gjennomgå det området av samordningen mellom offentlige pensjonskasser og folketrygden som dekkes av forslaget i Dokument nr. 8:93 (1997-98), med sikte på at samordningen av

offentlige pensjoner med folketrygden for pensjoner opp til 2G opphører. Saken forelegges Stortinget som egen sak straks nødvendig gjennomgang har funnet sted og før trygdeoppjøret for 1999.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og det som står foran, og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Stortinget ber Regjeringen gjennomgå samordningen av de offentlige tjenestepensjonsordningene. Saken forelegges Stortinget som egen sak når nødvendig utredning har funnet sted.

Oslo, i sosialkomiteen, den 26. november 1998.

John I. Alvheim,
leder.

Olav Gunnar Ballo,
ordfører.

Are Næss,
sekretær.

